

Energi-, Forsynings- og Klimaudvalget
Christiansborg
1240 København K

Ministeren

Dato
20. marts 2018

J nr. 2017 - 3358

Energi-, Forsynings- og Klimaudvalget har i brev af 20. februar 2018 stillet mig følgende spørgsmål 164 alm. del, som jeg hermed skal besvare. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Søren Egge Rasmussen (EL).

Spørgsmål 164

Vil ministeren udarbejde en redegørelse for styringen af den danske handel med el med fokus på, hvilke aktører, der har hvilke beføjelser i forhold til at importere og eksportere el, og til at lukke ned for danske vindmøller?

Følgende forhold ønskes særlig belyst:

- Hvilken rolle har Energinet i forhold til ovenstående, og hvilke andre aktører har indflydelse herpå?
- Hvilke styringsparametre er bestemmende for handlen med el, herunder vægtningen mellem at importere el fra Tyskland og at aftage dansk produceret vindmøllestrøm?
- Hvilke aktører tjener penge på transithandel med el?
- Hvilke aktører på elområdet vil have en økonomisk fordel ved etablering af Viking Link?

Svar

Da der er tale om et omfattende spørgsmål, som kræver et længere svar, er svaret inddelt jf. spørgsmålets underpunkter.

Energinets rolle og andre aktører

Energinets rolle er at facilitere elmarkedet og anvendelsen af de danske udlandsforbindelser, mens det er elmarkedets udbud og efterspørgsel, som sætter elpriserne i hvert prisområde og dermed afgør, om der importeres eller eksporteres elektricitet. Det skyldes, at elektriciteten løber fra et lavprisområde til et højprisområde, indtil der opstår ligevægt, eller kapaciteten på udlandsforbindelsen er opbrugt.

Danmarks forbindelser til udlandet muliggør, at elektricitet kan flyde mellem de to danske prisområder, Danmarks forbundne nabolande og resten af Europa. Det nordiske elmarked, som Danmark er en del af, er således koblet til resten af Europa. På dette fælleseuropæiske elmarked kan danske producenter, forbrugere og

**Energi-, Forsynings- og
Klimaministeriet**

Stormgade 2-6
1470 København K

T: +45 3392 2800
E: efkm@efkm.dk

www.efkm.dk

Side 1/4

elhandlere handle med udenlandske modparter, mens de forskellige prisområder afspejler de fysiske flaskehalse i elsystemet.

Hver dag fastsætter Energinet kapaciteten på de danske udlandsforbindelser ud fra systemtekniske forhold i samarbejde med nabo-TSOerne. Kapaciteten på forbindelserne mellem prisområder stilles til rådighed for markedet som helhed, frem for specifikke aktører og håndteres af elbørserne, der booker kapaciteten imellem prisområderne. Det sker i forbindelse med, at elmarkedets efterspørgsel og udbud matches. Den resterende kapacitet, der måtte være tilbage, efter elmarkederne er lukket, står til rådighed for Energinet og nabo-TSOerne til at balancere elsystemet inden og i driftstimen.

Bestemmende styringsparametre

Vindmølleejere kan vælge at undlade at producere eller nedregulere deres produktion, hvis de finder det økonomisk fordelagtigt. Incitamentet til at undlade at producere kommer enten fra spotmarkedet, hvor prisen kan være negativ, så ejeren skal betale penge for at afsætte sin produktion, og derfor hellere vil undlade at producere. Eller det kan komme fra intradaymarkedet, hvor en anden aktør er villig til at betale vindmølleejeren for at undlade at producere.

En sådan situation kan opstå, hvis en aktør forventer at komme i ubalance, som følge af en højere produktion end planlagt, og ikke selv har mulighed for at nedregulere produktionen. I så fald kan aktøren betale for, at vindmøllen ikke producerer, og dermed sikre, at der ikke opstår en ubalance. Alternativt kan vindmølleejeren deltage i regulerkraftmarkedet, hvis dette vurderes fordelagtigt. Her betaler Energinet ejeren for at nedregulere produktionen for at balancere elsystemet i driftstimen, hvis dette findes nødvendigt.

Uanset mekanismen indgås der markedsbaserede aftaler, hvor ejeren af den enkelte vindmølle selv bestemmer sin deltagelse i elmarkederne og til hvilken pris. Kun i yderst sjældne tilfælde, fx i forbindelse med systemkritiske situationer med fare for overbelastning af nettet, har Energinet mulighed for tvangsmæssigt at nedregulere vindproduktion. I sådanne situationer kompenseres vindmølleejeren for den tabte produktion. Energinet undersøger i øjeblikket mulighederne for en markedsføring af disse nedreguleringer.

Udveksling af elektricitet mellem Danmark og Tyskland er først og fremmest styret af elpris-dannelsen i spotmarkedet, men Tyskland har etableret og tilsluttet så store mængder vind- og solproduktionskapacitet i det nordlige Tyskland, at det tyske transmissionsnet ikke kan håndtere den maksimale produktion. Når den tyske produktion overstiger det, som nettet kan håndtere, forsøger Tyskland at afsætte produktionen til nabolande.

I forhold til modtagelse af energi fra Tyskland, på anmodning af den tyske TSO TenneT, er Energinets rolle at matche den tyske elektricitet med en tilsvarende

nedregulering af elektricitet i Danmark (eller Norden), så balancen opretholdes i elsystemet. Konkret henvender TenneT sig til Energinet med et ønske om at afsætte en vis mængde elektricitet, ud over den udveksling, som allerede er aftalt i spotmarkedet. En forudsætning for, at Danmark kan modtage elektricitet (uanset mængden), er, at det er muligt at afsætte den i Danmark (eller Norden) gennem frivillige, markedsbaserede aftaler via regulerkraftmarkedet. Uden tilstedeværelse af dette accepterer Energinet ikke at modtage elektriciteten.

Økonomiske fordele ved transithandel med el

Energinet har ingen gevinst ved udvekslingen med Tyskland på baggrund af TenneTs anmodning, mens aktørerne og dermed også vindmølle ejerens gevinst er afhængig af, hvordan de prissætter deres bud for nedregulering.

Danmarks geografiske placering mellem det nordiske og det europæiske elsystem, muliggør transit af el mellem de to områder via Danmark - for eksempel fra Tyskland til Norden med transit igennem Danmark. Her sker der ingen påvirkning af danske aktører, idet betalingen fra Norden for den tyske elektricitet viderefremmes ubeskåret af Energinet til TenneT.

Flaskehalsindtægter forekommer som følge af prisforskelle på elmarkedet pga. begrænset handelskapacitet mellem prisområder. Det vil sige, at en fuldt udnyttet forbindelse skaber flaskehalsindtægter, hvis der er en prisforskel mellem de to forbundne områder. Indtægterne udgør den eksporterede mængde ganget med prisforskellen mellem de to områder. Flaskehalsindtægterne tilfalder i første omgang Energinet, men anvendes efterfølgende til at reducere Energinets tarifopkrævning og tilfalder dermed i sidste ende de danske elforbrugere.

En andel af de samlede flaskehalsindtægter stammer fra transit af el via Danmark - for eksempel fra Tyskland igennem Danmark til Norden. Transit er således blot et udtryk for, at der er en prisforskel mellem to lande, som Danmark adskiller. Her kan der opstå flaskehalsindtægter på begge Danmarks grænser, men princippet er det samme som noteret ovenfor. I forbindelse med transit er Energinet en del af Inter-TSO Compensation (ITC) ordningen, som er en fælles europæisk aftale om kompensation af omkostninger forbundet med at være transitland for el. Her modtager Danmark en økonomisk kompensation baseret på den transitstrøm, som løber igennem Danmark. Indtægten tilfalder, som tilfældet er med øvrige flaskehalsindtægter, i første omgang Energinet, men bruges efterfølgende til at reducere Energinets tarifopkrævning og tilfalder dermed i sidste ende de danske elforbrugere.

Økonomiske fordele ved etablering af Viking Link

I business casen for Viking Link projektpakken fremgår det, at forbindelserne vil skabe betydelige handelsgevinster for Danmark. Det skyldes dels, at forbindelserne skaber større afsætningsmuligheder for producenter i Danmark, som både kan udnytte produktionskapaciteten bedre og opnå højere afregningspriser for deres

produktion, og dels at forbindelserne forventes at generere væsentlige flaskehalsindtægter. I projektet for Viking Link deles flaskehalsindtægterne 50-50 mellem henholdsvis Energinet og National Grid i UK. Indtægterne, der tilfalder Energinet, anvendes efterfølgende til at reducere tarifferne i transmissionsnettet. De højere afregningspriser for producenterne i Danmark forventes at reducere behovet for støtte til indpasning af vedvarende energi og omkostningerne hertil.

Med venlig hilsen

Lars Chr. Lilleholt